

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny Test diagnostyczny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski
<i>Poziom:</i>	Poziom podstawowy
<i>Formy arkusza:</i>	EPOP-P1-100-2103
<i>Termin egzaminu:</i>	Marzec 2021 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	4 marca 2021 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021 ¹	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym [...].

Schemat punktowania

1 p. – odpowiedź poprawna.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

FAŁSZ

FAŁSZ

PRAWDA

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym [...].

¹ Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz. 493, z późn. zm.).

Schemat punktowania

1 p. – poprawne podanie dwóch umiejętności.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *Zdolność oceny wiarygodności źródła informacji / racjonalnie ocenia wiarygodność źródła / nie odrzuca ani nie akceptuje tekstu tylko ze względu na źródło.*
- *Zdolność rozpoznawania manipulacji faktami / potrafi rozpoznać perswazyjność / stronniczość tekstów.*
- *Zdolność do odróżniania kompetencji źródła informacji od bezstronności tego źródła.*

Zadanie 3. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym [...].

Schemat punktowania

2 p. – poprawne podanie synonimu oraz poprawne wyjaśnienie.

1 p. – poprawne podanie synonimu lub poprawne wyjaśnienie.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Synonim: *samooszukiwanie się*

Przykładowe odpowiedzi

Wyjaśnienie:

- *skłonność człowieka do korzystania głównie ze źródeł informacji zgodnych z jego przekonaniami oraz odrzucania tych, które są z nimi sprzeczne*
- *skłonność człowieka do korzystania głównie ze źródeł informacji zgodnych z jego przekonaniami*
- *odrzucań informacji z nie lubianych źródeł.*

Zadanie 4. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne wyjaśnienie sformułowania.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *Odróżnić treść informacji od sposobu jej przedstawienia.*
- *Oddzielić fakty od ich językowej interpretacji.*
- *Oddzielić fakty od ich stroniczej interpretacji.*

Zadanie 5. (0–2)

5.1.

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.4) [...] rozpoznaje zastosowane [...] środki językowe i ich funkcje w tekście.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne podanie przykładu czasownika i określenie funkcji.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi:

Przykład czasownika: *wiemy, mamy, ograniczymy, wysłuchamy, solidaryzujemy się*

Funkcja:

- *Podtrzymanie/nawiązanie kontaktu z odbiorcą.*
- *Zmniejszenie dystansu między nadawcą a odbiorcą.*
- *Funkcja retoryczna.*

5.2.

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.4) [...] rozpoznaje zastosowane [...] środki językowe i ich funkcje w tekście.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne podanie nazwy części mowy i przykładu z tekstu.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi:

Nazwa części mowy: *zaimek*

Przykład z tekstu: *nasza, nas, nasz*

Zadanie 6. (0–3)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte [...].
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

6.1.

Schemat punktowania

1 p. – odpowiedź poprawna.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Adam Mickiewicz, „Pan Tadeusz”

Uwagi:

Uznaje się odpowiedzi: A. Mickiewicz, Mickiewicz.

Pomyłka w imieniu lub nazwisku autora skutkuje przyznaniem 0 p.

6.2.

Schemat punktowania

2 p. – odpowiedź poprawna, odniesienie się do tekstu Walerego Pisarka, fragmentu i całości *Pana Tadeusza* – zilustrowanie argumentacji sytuacją z lektury.

1 p. – odpowiedź poprawna, odniesienie się do tekstu Walerego Pisarka i fragmentu *Pana Tadeusza*.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Uwaga

W przypadku błędu rzeczowego dotyczącego „*Pana Tadeusza*” należy przyznać 0 punktów.

Przykładowe odpowiedzi

- *Tak, zostały. Gerwazy przedstawił historię zamku tylko z własnej perspektywy. Uczynił z Sędziego Soplicy współwinnego nieszczęścia Horeszków. Opowiedział Hrabiemu, że Jacek Soplica zabił Stolnika, gdyż ten odmówił mu ręki swojej jedynej córki, Ewy. Pomiął fakt, że Stolnik przed swoją śmiercią wybaczył Jackowi jego haniebny, ale popełniony bez premedytacji czyn.*
- *Zgodnie ze słowami Walerego Pisarka Gerwazy stronniczo selekcjonuje fakty i jednostronnie je interpretuje. Nie mówi Hrabiemu o tym, że Soplicowie, żeby zadośćuczynić śmierci Stolnika, opiekowali się jego wnuczką, Zosią. Podkreśla wyłącznie winę Sopliców i to, że ma moralne prawo mścić się, szczerbiąc na Soplicach swój Scyzoryk.*

Zadanie 7. (0–3)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: 1.6) wykonuje różne działania na tekście cudzym ([...] streszcza [...]).

Schemat punktowania

3 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; adekwatny poziom uogólnienia; streszczenie logicznie spójne; właściwa liczba słów.

2 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia LUB logicznej spójności streszczenia.

1 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia ORAZ logicznej spójności streszczenia.

0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Tematem tekstu Walerego Pisarka jest krytyczny odbiór cudzych wypowiedzi. Autor pisze o tym, jak oceniać źródła informacji, jak rozpoznawać perswazyjny charakter tekstów oraz intencje autorów. Uważa, że trzeba sobie zdawać sprawę z własnej stronniczości w ocenie tekstów, dlatego zawsze należy wysłuchać również racji przeciwników. Trzeba zauważać również tendencyjność tekstów, z którymi się utożsamiamy.

Zadanie 8. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym.

Schemat punktowania

2 p. – sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.

1 p. – sformułowanie jednego poprawnego argumentu.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *Poezja Mickiewicza wpływa na życie bohaterów „Lalki”.*
- *Bohaterowie „Lalki” posługują się cytatami z utworów Mickiewicza, opisując własne uczucia / przeżycia wewnętrzne.*
- *Wokulski widzi w Izabeli romantyczny ideał kobiety. / Wokulski nauczył się z poezji Mickiewicza romantycznej miłości i ubóstwiania ukochanej kobiety.*
- *Prus przejął od Mickiewicza ideę pracy dla ogółu / afirmację pracy.*
- *Działalność filantropijna Wokulskiego jest wyrazem Mickiewiczowskiej idei pracy dla ogółu.*

Zadanie 9. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens [...].

Schemat punktowania

1 p. – poprawne przyporządkowanie trzech pytań.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Akapit	Pytanie
1.	C.
2.	D.
3.	A.

Zadanie 10. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym.

Schemat punktowania

1 p. – odpowiedź poprawna.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

PRAWDA

FAŁSZ

FAŁSZ

Zadanie 11. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte [...].

Schemat punktowania

1 p. – wskazanie dwóch poprawnych cytatów.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C., E.

Zadanie 12. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte [...].
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

Schemat punktowania

2 p. – poprawne wyjaśnienie, na czym polega emigracja wewnętrzna Wokulskiego i Rzeckiego.

1 p. – poprawne wyjaśnienie, na czym polega emigracja wewnętrzna Wokulskiego albo Rzeckiego.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi Emigracja wewnętrzna Stanisława Wokulskiego:

Jest formą wyobcowania ze świata zewnętrznego i jego problemów, swego rodzaju wejściem w głąb własnej osobowości. Wokulski szuka ukojenia i wyciszenia w samotności – z dala od kłopotów codzienności czy wymogów świata zewnętrznego, np. samotne spacerunki, monologi wewnętrzne bohatera, jego rozterki, przemyślenia na temat miłości, której wyobrażenie zaczerpnął z poezji Mickiewicza.

Emigracja wewnętrzna Ignacego Rzeckiego:

- *Rzecki snuje przemyślenia dotyczące realnego świata (np. zawodu subiekta, sytuacji politycznej, relacji różnych warstw społecznych Warszawy) wracając do wspomnień z dzieciństwa i młodości. Wnioski z tych przemyśleń zapisuje w pamiętniku. Nie lubi wychodzić do ludzi, opuszczać sklepu ani Warszawy – tylko w tym mieście czuje się bezpiecznie.*
- *Rzecki chroni się przed światem w zapisywanych w pamiętniku wspomnieniach z dzieciństwa i młodości. Cały czas żyje przeszłością – wspomnieniami o ojcu, ciotce, swoim pierwszym pracodawcy, Janie Minclu. Jego przywiązanie do przeszłości wyraża się nawet w stroju, który jest staromodny. Karmi się także przebrzmiałymi teoriami politycznymi o powrocie Napoleona.*

Zadanie 13. (0–50)

Temat 1. Jak wybory człowieka wpływają na jego życie? Rozważ problem, odwołując się do fragmentu *Pana Tadeusza*, całego utworu Adama Mickiewicza oraz do wybranego tekstu kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów.

Wskazówki do tematu nr 1.

- Teza musi być zgodna z poleceniem, fragmentem tekstu, odniesieniem do całości utworu oraz z przywołanym tekstem kultury.
- Uzasadnienie powinno wynikać z interpretacji załączonego fragmentu, odwołania do *Pana Tadeusza* i wybranego tekstu kultury, a odwołania te muszą być funkcjonalne dla argumentacji, nie mogą być prostym streszczeniem.
- W przypadku *Pana Tadeusza* i innych utworów oznaczonych gwiazdką w podstawie programowej błąd rzeczowy może mieć charakter błędu kardynalnego.

Temat 2. Czy sztuka może przynieść odpowiedzi na pytania o kondycję ludzką? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do fragmentu *Ludzi bezdomnych* Stefana Żeromskiego oraz wybranych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów.

Wskazówki do tematu nr 2.

- Teza musi być zgodna z poleceniem, fragmentem tekstu oraz z przywołanym tekstem kultury.
- Uzasadnienie powinno wynikać z interpretacji załączonego fragmentu i odwołania do wybranego tekstu kultury, a odwołania te muszą być funkcjonalne dla argumentacji, nie mogą być prostym streszczeniem.
- W przypadku utworów oznaczonych gwiazdką w podstawie programowej błąd rzeczowy może mieć charakter błędu kardynalnego.

Kryteria oceny rozprawki

A	B	C	D	E	F	G	H	I
Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	Uzasadnienie stanowiska	Poprawność rzeczowa	Zamysł kompozycyjny	Spójność lokalna	Styl tekstu	Poprawność językowa	Poprawność zapisu	
6	18	4	6	2	4	6	4	4
	12							
3	8	2	3	1	2	3	2	2
	4							
0	0	0	0	0	0	0	0	0

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia dotyczące kryteriów oceny rozprawki

A. Sformułowanie stanowiska (np. w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą rozwiązania problemu**.

Adekwatność to odpowiedniość (zgodność, współmierność) **stanowiska i problemu** (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować postawę ambiwalentną wobec istoty problemu).

Sformułowanie stanowiska będącego udaną próbą odpowiedzi problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub niepełnego zrozumienia tekstu.

Wypowiedź argumentacyjna, w której brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśli niezwiązane z poleceniem.

Sformułowanie stanowiska nie musi stanowić wyodrębnionej części rozprawki.

B. Uzasadnienie stanowiska jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie** i czy jest **pogłębione**.

Uzasadnienie nie musi być graficznie wyodrębnioną częścią rozprawki.

Uzasadnienie:

- **pogłębione** to uzasadnienie, w którym zdający **wnikliwie** odniósł się w rozwinięciu do **wszystkich elementów** polecenia,
- **trafne** zawiera logicznie poprawne argumenty (czyli stwierdzenia poparte przykładami) za przyjętym rozwiązaniem problemu.

Szerokość uzasadnienia ocenia się na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu.

Uzasadnienie jest:

- **szerokie**, jeśli zdający trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu,
- **wąskie**, jeśli zdający trafnie odniósł się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu lub nie przywołał innego tekstu kultury),
- **częściowe**, jeżeli (a) niektórych argumentów nie można uznać za logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (b) niektóre argumenty są niepoparte przykładami, lub (c) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne.

Wypowiedź argumentacyjna, w której **brak uzasadnienia**, nie zawiera logicznie poprawnych argumentów za przyjętym rozwiązaniem problemu lub rozwija myśli niezwiązane ze stanowiskiem.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na uzasadnienie stanowiska wobec problemu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia

stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdziałelnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem i akapitach. Znaczące zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności,
- **częściowo stosowny**, jeśli w wypowiedzi zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na **liczbę i wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduchowiona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

Temat 3. Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów.

Wskazówki do tematu 3.

- Koncepcja interpretacyjna zdającego musi być widoczna w pracy, choć nie musi być wyrażona w formie tezy, może wynikać pośrednio z wyводу.
- Przywołany przez zdającego kontekst powinien być sfunkcjonalizowany (nawiązujący do tekstu i pogłębiający koncepcję interpretacyjną). Nie wystarczy samo wskazanie lub hasłowe odwołanie się do niego.
- Proste odczytanie (parafrazowanie, streszczanie) utworu nie jest jego interpretacją.

Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego

A	B	C	D	E	F	G	H	I
9	Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensory niedostawne	4	6	2	4	6	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierzające
6	Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne	2	3	1	2	3	2	Liczne błędy nierzające lub nieliczne błędy rające
3	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem	0	0	0	0	0	0	Liczne błędy rające
0	Brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem	0	0	0	0	0	0	Liczne błędy rające

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia dotyczące kryteriów oceny interpretacji utworu poetyckiego

A. Koncepcja interpretacyjna jest efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (wyrażonym np. w postaci tezy lub hipotezy interpretacyjnej). Ocena się ją ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworem** i czy jest **spójna**, a także czy zdający dociera do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym.

Koncepcja może być:

- **częściowo sprzeczna** z utworem, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmentcie) znajduje potwierdzenie w tekście.
- **całkowicie sprzeczna** z utworem, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmentcie) nie znajduje potwierdzenia w tekście.
- **spójna**, gdy obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensy utworu.
- **niespójna**, gdy jest fragmentaryczna, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy częściowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania całościowego sensu utworu, oraz gdy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (niesprzeczne z interpretowanym utworem).

Brak koncepcji to brak śladów poszukiwania sensu utworu (całościowego i/lub sensów częściowych) – praca nie jest interpretacją, a np. streszczeniem. Koncepcja interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

Uzasadnienie może być:

- **trafne**, jeśli zawiera wyłącznie **powiązane z tekstem argumenty za odczytaniem sensu utworu**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu.
- **częściowo trafne**, jeśli w pracy – oprócz argumentów niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – został sformułowany przynajmniej jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- **pogłębione**, jeśli znajduje potwierdzenie nie tylko w tekście, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historyczno-literackim, filozoficznym, kulturowym). Uczeń powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
- **niepogłębione**, gdy zdający przywołuje argumenty tylko z tekstu albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być sfunkcjonalizowane.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewplywające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja jest oceniana ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity

niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejscie od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem i akapitach. Znaczące zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.
- **częściowo stosowny** dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na **liczbę i wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

I. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW ORTOGRAFICZNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

Komisja Dydaktyczna Rady Języka Polskiego ustaliła, że podstawą podziału błędów ortograficznych na błędy rażące i błędy drugorzędne są reguły ortograficzne. Do błędów ortograficznych rażących zaliczono:

- błędy w zakresie pisowni wyrazów z ó-u, rz-ż (w tym wyjątki od pisowni rz po spółgłoskach), *ch-h*;
- błędy w zakresie pisowni *nie* z różnymi częściami mowy;
- błędy pisowni zakończeń *-ji, -ii, -i*;
- błędy w pisowni wielką i małą literą (z wyjątkiem pisowni przymiotników dzierżawczych);
- błędy w zakresie pisowni cząstki *-by* z osobowymi formami czasownika;
- błędy w zapisie przedrostków *roz-, bez-, wes-, wz-, ws-*;
- błędy w pisowni nosówek (*ą, ę*) oraz połączeń *om, on, em, en*.

Pozostałe odstępstwa od reguł ortograficznych, w tym m.in.: pisownię wyrażen przyimkowych, dzielenie wyrazów przy przenoszeniu do nowej linii, pisownię zakończeń *-ski, -cki, -dzki, -stwo, -wstwo*; pisownię przedrostków *z-, s-, ś-*; pisownię *-by* z pozostałymi częściami mowy postanowiono traktować jako błędy drugorzędne.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW INTERPUNKCYJNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

1. Rażące błędy interpunkcyjne:

- a) postawienie jakiegokolwiek znaku interpunkcyjnego na początku wiersza
- b) brak znaku interpunkcyjnego (głównie: kropki, wykrzyknika, pytajnika) na końcu wypowiedzenia pojedynczego lub złożonego
- c) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym, w którym części składowe są połączone bezpośrednio (On idzie do kina, ja zostaję w domu.)
- d) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie – przed spójnikiem (również z przyimkiem), zaimkiem, a także przed częścią nadrzędną (Idź tam, dokąd ci każą)
- e) pominięcie przecinka przed imiesłowem zakończonym na *-ąc, -szy*
- f) pominięcie pierwszego przecinka (lub obu) w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie z częścią składową wplecioną (z tzw. zdaniem albo wyrażeniem wtrąconym) (Auto, które oglądał, było za drogie)
- g) w wypowiedzeniu złożonym współrzędnie – pominięcie przecinka przed spójnikami przeciwstawnymi, wynikowymi, synonimicznymi (czyli włącznymi), np. *ale, lecz, jednak, więc, dlatego, czyli, to jest, to znaczy*, a także postawienie przecinka przed spójnikami łącznymi, rozłącznymi, wyłączającymi, np. *i, oraz, albo, lub, ani, ni*. Te same przepisy obowiązują w wypowiedzeniu pojedynczym – między składnikami połączonymi spójnikami
- h) pominięcie przecinka w zdaniu złożonym porównawczym (Jest mądrzejszy, niż myślałam.)
- i) postawienie dwukropka, przecinka lub średnika po skrótce, po którym należy postawić kropkę, także po takim skrótce, po którym kropki się nie stawia
- j) brak kropki po skrótce, po którym należy ją postawić, lub postawienie kropki po skrótce, po którym jej się nie stawia

- k) brak przecinka między jednorodnymi (równorzędnymi) składnikami (częściami zdania) szeregu, którego części składowe nie są połączone spójnikami, a także brak spójnika między składnikami powtórzonymi (Kupiła w sklepie mąkę, cukier i inne produkty)
  - l) brak dwukropka przed przytoczeniem cudzych lub własnych słów
  - m) brak dwukropka przy wymienianiu tytułu dzieła, nazwy, terminu, jeżeli nie są one w tekście w inny sposób wyróżnione (np. kursywą lub cudzysłowem)
  - n) brak myślnika (otwierającego i zamykającego), ujmującego wyrazy lub wypowiedzenia wtrącone. *Uwaga: tę samą funkcję pełnią nawiasy albo przecinki*
  - o) brak myślników (lub myślnika) wydzielających człony wtrącone w cytowany tekst oraz tekst odautorski w partiach dialogowych
  - p) brak cudzysłowu w tytułach publikacji, cytowanych wyrazach, zdaniach i wyrażeniach, jeżeli nie są one wyróżnione inaczej (np. kursywą).
2. Trzy błędy interpunkcyjne drugorzędne liczone są jako jeden błąd rażący.

INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa zdającego, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:

- a) zmienionej kolejności liter w wyrazach,
- b) wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
- c) opuszczonego początku lub końca wyrazu,
- d) występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
- e) mylenia głosek „j” i „j’”, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em, ą-om*,
- f) mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie, zachwilę, napewno*,
- g) niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,
- h) błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.